

Vědomostní test – odpovědi

Odpovědi na vědomostní test ze str. XX

Ad. 1. Nápadné jsou fokální, radiolucenční léze v oblasti krčků bilaterálně, výraznější je nález vlevo. Levý kyčelní kloub vykazuje epifyziolýzu caput femoris s mírnou proximální diskolací krčku ("slipped capital femoral epiphysis") (obr. 3). Kontralaterálně je patrná ještě otevřená růstová ploténka proximálního femuru. Oba kyčelní klouby vykazují jen mírné dysplastické změny a nevykazují známky chronického degenerativního onemocnění kloubu. S ohledem na časový interval mezi rentgenovými snímky je zjevné, že se jedná o progresivně destruktivní proces krčku stehenní kosti.

Ad. 2. Diferenciální diagnózy: I) traumatická epifyziolýza (nevysvětluje lytické změny v oblasti obou krčků) II) patologická fyzeální fraktura

- a) neoplazie (bilaterální výskyt je nepravděpodobný)
- b) osteodystrofie (zbytek skeletu je fyziologicky mineralizovaný)
- c) osteomyelitis (nepravděpodobné, opět: bilaterálně symetrický nález)
- d) aseptická nekróza krčku / metafyzální osteopatie krčku

Histopatologický nález z biopsie krčku stehenní kosti zní: lýza kosti s výskytem většího počtu osteoklastů v okolí s proliferací vřetenitých buněk směrem do periostu. Vřetenité buňky vykazují fokálně vesikulární jádra s prominujícími nukleoly.

Pravděpodobná diagnóza je: **spontánní fyzeální fraktura hlavice femuru, způsobená metafyzální osteopatií krčku stehenní kosti.**

Ad. 3. Syndrom metafyzální osteopatie krčku femuru u koček (také "feline capital physeal dysplasia syndrome") je v dostupné literatuře popisován jen vzácně.^{1,2} Pokud je autorovi známo, existují jen dvě publikace popisující retrospektivně menší soubory pacientů trpících tímto onemocněním.^{3,4} Pravděpodobně nebyl doposud v České republice dokumentován ani jeden případ. Dosud neexistuje jednotné a uspokojující vysvětlení etiologie této choroby. Jisté je, že se v popsaných případech jedná majoritně o pacienty samčího pohlaví a vždy o mladé jedince ve věku od jednoho do čtyř let. Jedna studie uvádí vyšší incidenci této choroby u siamských koček.³ Téměř všichni pacienti, u kterých byla tato

choroba popsána, byli kastráti, zpravidla byla kastrace provedena v ranném věku (do šesti měsíců). Někteří autoři uvádí vyšší počet postižených pacientů trpících současně nadváhou.^{5,6} Jedním ze zvažovaných předpokladů pro vznik metafyzální osteopatie je fakt, že ranná kastrace vede k opožděnému uzavření proximální růstové fýzy femuru. Fyziologicky se proximální fýza stehenní kosti uzavírá u nekastrovaného kocoura mezi 30. a 40. týdnem života. Ploténka u kastrováných jedinců však zůstává otevřená až do věku tří let či déle.^{5,7} Následkem možné poruchy prokrvení a chronického přetěžování fyzeální chrupavky vznikají spontánní fyzeální fraktury, tak jako v našem případě. Přesněji by podle názoru autora tento proces popsal postupné "rozvolnění" chrupavčitého spoje mezi metafýzou a epifýzou proximální stehenní kosti. U některých pacientů dochází postupně k výrazným lytickým změnám v oblasti krčku stehenní kosti až k její úplné resorpci či následné patologické fraktuře krčku.⁶ Experimentálně byl podobný klinický obraz spojený s nekrosou a resorpcí metafýzy proximálního femuru vyvolán také po intravenózní inokulaci felinním herpesvirem.⁸ Onemocnění v některých ohledech připomíná Legg-Calve-Perthes syndrom u psa, samotná hlavice femuru ovšem na rozdíl od těchto pacientů zůstává neporušená.² Onemocnění je často bilaterálně symetrické. Histopatologický nález může vést k záměně tohoto lytického procesu s fibrosarkomem, což má pochopitelně fatální následky při dalším managementu pacienta.

Terapií volby je u postižených koček resekce hlavice a krčku stehenní kosti (obr. 4).
Někteří autoři zvažují také aplikaci totální endoprotézy jako možné trvalé řešení problému. Implantáty vhodné pro kočky jsou dnes již dostupné.⁹ Jako prevence onemocnění se doporučuje co nejpozdější kastrace kocourů, nejlépe až po desátém měsíci života. Nízkou incidencí tohoto onemocnění v České republice lze vysvětlit doposud běžnou praxí, kdy se provádí kastrace u kocourů relativně pozdě (s ohledem na prevenci pozdějšího syndromu onemocnění dolních močových cest). Protože dosud existuje velice málo informací k tomuto onemocnění, jsou výše uvedené úvahy do značné míry spekulativní. V našem případě došlo během 14 dní po resekci levé kyčelní hlavice a krčku femuru k nápadnému kulhání na

Obr. 4

Obr. 3

kontralaterální končetinu. RTG nález prokázal identický, osteolytický proces s dislokovanou epifýzou hlavice femuru. Také zde byla provedena resekce hlavice a krčku stehenní kosti.

Literatura:

1. Steger, H. Bilateral idiopathic slipped capital femoral epiphysis in a cat. *Schweiz Arch Tierheilk* 1999;141:47-52.
2. Queen, J., Bennett, D., Carmichael, S. Gibson, N. et al. Femoral neck metaphyseal osteopathy in the cat. *Vet Rec* 1998;14:142(7):159-162.
3. Craig, L. E. Physeal dysplasia with slipped capital femoral epiphysis in 13 cats. *Vet Pathol* 2001;38(1):92-97.
4. McNicholas, W. T., Wilkens, B. E. Blevins, W. E., Snyder, P. W. et al. Spontaneous femoral physeal fractures in adult cats: 26 cases (1996-2001). *J Am Vet Med Assoc* 2002;15,221(12):1731-1739.
5. Voss, K. Gelenkerkrankungen bei der Katze. *Proc WSAVA Ann Meeting*, Geneva 2010.
6. Voss, K. Langley-Hobbs, S. J. Montavon, P. Hip joint in: Montavon, P. M., Voss, K., Langley-Hobbs, S. J. (eds): *Feline Orthopedic Surgery and Musculoskeletal Disease*. Edinburgh (Sauders Elsevier) 2009:443-454.
7. May, C. Delayed physeal closure asociated with cast-ration in cats. *J Small Anim Pract* 1991;32:326-328.
8. Scott, H. W., McLouhin, R. *Feline Orthopedics*. London (Manson Publ) 2007:400.
9. Liska, W. D., Doyle, N., Marcellin-Little, D. J. Total hip replacement in three cats: surgical technique, short-term outcome and comparison to femoral head ostectomy. *Vet Comp Orthop Traumatol* 2009;22(6):505-510.

Ohlédnutí za ing. Bohumírem Mahelkou, CSc.

Ačkoliv nelze chovatelské tradice a preference mezi jednotlivými státy Evropy jednoduše srovnávat, domnívám se, že Česká republika patří mezi země s dobrou úrovní veterinární péče o kočičí pacienty. Nemalou zásluhu na to mají i chovatelé koček, kteří tradičně patří mezi zájmovou skupinu s velmi dobrými informacemi o novinkách ve veterinární medicíně, včetně informací, které do obecného veterinárního vědomí teprve pomalu pronikají. Chovatelé koček v České republice dosahují tradičně na zahraničních výstavách vynikajících výsledků a mezinárodní výstavy konané u nás mají ve světě velmi dobré jméno. Není pochyb o tom, že se na vytvoření a následném dlouholetém udržení tohoto vysokého standardu chovatelství koček u nás podílel pan ing. Bohumír Mahelka, CSc. Pan ing. Mahelka byl čelním představitelem našich chovatelů koček a podílel se

aktivně na přijetí naší národní organizace do mezinárodní organizace FIFe v roce 1967. Byl dlouholetým předsedou Svazu chovatelů koček a aktivním předsedou brněnské základní organizace, uznávaným mezinárodním posuzovatelem. Po dobu svého působení na Veterinární a farmaceutické univerzitě v Brně patřil mezi mimořádně skromné a mezi studenty i kolegy oblíbené pedagogy. Informace o jeho odchodu proto hluboce zarmoutila všechny, kteří jsme pana kolegu ing. Mahelku znali. Vždy plný optimismu a skutečného zájmu o věc, ochotný každému poradit a pomoci. Prostě kočičí džentlmen. Budiž tedy toto číslo Veterinární kliniky i určitou vzpomínkou na laskavého člověka, který vždy stál na straně koček.

Prof. Zdeněk Knotek, CSc